

Helsingin matkailun ja tapahtumien varautuminen ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen 2024

Helsinki

Sisällys

Tausta.....	3
Ilmastonmuutoksen vaikutukset Helsinkiin	4
Ilmastonmuutoksen vaikutukset Helsingin matkailuun ja tapahtumiin	5
Mahdollisuudet ja riskit	6
Mahdolliset toimenpiteet.....	9
Johtopäätökset.....	10

Julkaisun nimi:
Helsingin matkailun ja tapahtumien varautuminen ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen 2024

Julkaisija:
Helsingin kaupunki, Business Helsinki, Matkailu ja kohdepalvelut -yksikkö

Julkaisupäivä:
17.5.2024

Kannen kuva:
Helsinki Partners, Yiping Feng and Ling Ouyang

Helsingin matkailun ja tapahtumien varautuminen ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen

Helsingin kaupungin [matkailu ja kohdepalvelut -yksikkö](#) johtaa matkailun kehittämistoimenpiteitä ja on tämän dokumentin toteuttaja.

Helsingille on luotu matkailun [ilmastotiekartta](#) 2023–2026, joka ei syvenny ilmastonmuutoksen varautumiseen ja sopeutumiseen, vaan keskittyy ennen kaikkea ilmastonmuutoksen hillintään.

Tämä dokumentti täydentää em. ilmastotiekarttaa.

Tausta

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteen mukaan kaupunki on varautunut sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin. Helsinki sopeutuu etenevän ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja turvaa kaupungin asukkaiden elämänmuotoa, terveyttä sekä suojaa heidän omaisuuttaan.

Matkailun ilmastonmuutoksen hillintään, varautumiseen ja sopeutumiseen vaikuttaa erityisesti kolme kaupungin strategiaa tai toimintaohjelmaa.

- Helsingin [kaupunkistrategiassa](#) 2021–2025 todetaan seuraavaa: ”Vetovoimainen kaupunki houkuttelee myös matkailijoita. Kehitämme Helsingistä maailman kestäväntä ja älykkäintä matkailukohdetta.”
- Helsingin matkailun ja tapahtumien [toimintaohjelman](#) 2022–2026 kohdassa B. todetaan seuraavaa: ”Helsinki on kansainvälisesti kestävyuden edelläkävijä ja ratkaisija matkailu- ja tapahtuma-aloilla.” Lisäksi kohdassa B.1. todetaan ”Ympäristön kestävyys ja hiilineutraalius kehittämisen kärkenä”.
- Helsingin kaupungin matkailun [ilmastotiekartassa](#) 2023–2026 keskitytään ensisijaisesti ilmastonmuutoksen hillintään.

Helsingin kaupungin matkailun ilmastotiekartta 2023–2026

Helsingin matkailun ilmastotiekartta vuosille 2023–2026 tähtää Helsingin matkailun päästöjen puolittamiseen vuoteen 2030 mennessä. Se täydentää osaltaan Hiilineutraali Helsinki 2030 -päästövähennysohjelmaa. Tiekartta ottaa kantaa koko matkailun ekosysteemin hiilineutraaliustavoitteisiin ja päästövähennyssuunnitelmiin, painottuen kaupunkiorganisaation omiin vaikutusmahdollisuuksiin.

Tiekartta noudattaa Helsingin allekirjoittamaa Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism ilmastojuulistusta ja sen viittä osakokonaisuutta (Pathway), joihin myös Helsinki on sitoutunut: Measure, Decarbonize, Regenerate, Collaborate ja Finance.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset Helsinkiin

Kaupunki on toteuttanut kunnianhimoista ilmastotyötä jo pitkään. [Helsingin ilmastotyö - sivustolle](#) on kerätty laaja aineisto aiheesta. Sivustolla on myös tuotu esille ilmastonmuutokseen varautumiseen ja sopeutumiseen liittyvät asiat. Helsinki on myös toteuttanut kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelman ([SECAP](#)), johon on koottu kaupungin ilmastotyötä edistäviä arviointeja, ohjelmia ja toimenpiteitä.

Helsinki on pääkaupunkina koko maan kannalta merkittävä väestön, työpaikkojen, julkisten ja yksityisten investointien, rakentamisen, hallinnon ja tutkimuksen ja kehittämisen keskittymä. Helsinkiin kohdistuu sään ja ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä kuten rankkasateiden aiheuttamat kaupunkitulvat, helleaaltojen terveysvaikutukset ja merenpinnan nousun myötä lisääntyvät merivesitulvat. Myös ilmastonmuutoksen heijastevaikutukset voivat ulottua Helsinkiin. Eri tapahtumaketjujen kautta syntyvät ilmastonmuutoksen vaikutukset voivat vaikuttaa esimerkiksi raaka-aineiden saatavuuteen tai matkailuun. Helsingillä on edellytyksiä sopeutumisen edelläkävijäksi Suomessa. Helsingin ja pääkaupunkiseudun laajat markkinat ja hyvät resurssit sekä osaamiskeskittymä mahdollistavat toimintamallien ja innovaatioiden kehittämisen, levittämisen ja niiden skaalautumisen (lähde: [SECAP](#)) Helsingin lähitulevaisuuden keskeisimmät ilmastoriskit ovat rankkasateiden aiheuttamat kaupunkitulvat sekä helteiden aiheuttamat terveysriskit. Helsingin tulee myös sopeutua hitaammin tapahtuviin muutoksiin, kuten merenpinnan nousuun.

Kuva: Julia Kivelä

Ilmastonmuutoksen vaikutukset Helsingin matkailuun ja tapahtumiin

Helsinki voi kaavoitusratkaisullaan ja taloudellisella tuellaan kehittää matkailua sekä ekologisesti kestäväan että ilmastonmuutoksen vaikutukset ennakoivaan suuntaan.

Sääolot ja ilmasto ohjaavat matkailua

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia kuntiin on periaatteessa kahdenlaisia:

- Suorat vaikutukset itse matkailutoimintaan, esimerkiksi tarjottuihin liikuntamahdollisuuksiin.
- Vaikutukset maisemaan ja eläin- ja kasvimaailmaan, kuten talvimatkailulle tärkeään lumisuuteen tai Helsingille ominaiseen eläimistöön tai linnustoon.

On huomattava, että sääolojen vaikutus vaihtelee myös sesongeittain; esimerkiksi talven lumisuus on tärkeää talvisesongin aikana, mutta keväällä lumen aikaisemmalla sulamisella ei ole vastaavaa merkitystä matkailuyritysten kannattavuuteen - kesää jo odottelevat eivät kaipaa yhtä kipeästi lumille.

Ilmastolla ja säällä on suuri merkitys matkailukokemuksen syntyyn

Käytännössä ilmastollisten olosuhteiden ja matkailun suhde on kahtalainen; paikallislamasto vaikuttaa Helsingin kiinnostavuuteen matkaa suunniteltaessa, mutta matkan aikana vallitseva säätila määrittää matkailukokemuksen onnistumisen. Sää vaikuttaa myös siihen, miten kohteesta kerrotaan eteenpäin.

Muutamakin säiden puolesta onnistunut matkailukausi voi nopeasti muuttaa matkailukohteiden kiinnostavuutta ihmisten silmissä. Sama pätee tietysti myös toisinpäin, lomalle sattuneet heikot kelit vähentävät seuraavan vuoden matkailuintoa.

Helsingin toiminta luo puitteet kestäväälle kotimaan matkailulle

Ulkoliikuntaan perustuvat matkailupalvelut ovat haavoittuvimpia ilmastonmuutokselle. Lähivuosikymmeninä vaikutukset tuntuvat erityisesti Etelä-Suomessa, missä talvilajien harrastusmahdollisuudet tulevat heikkenemään. Kesämatkailukausi pidentyy ja hellepäivien yleistyessä ulkomaan matkailun sijaan kotimaan matkailu voi riittää yhä useammalle. Mikäli vesistöt saadaan pidettyä puhtaina ja levättöminä, tietää tulevaisuus ilmaston puolesta hyvää Helsingin kesämatkailulle. Helsingissä on mm. hienoja uima- ja hiekkarantoja. Ympäristön suojelussa ja hoidossa on kuitenkin Helsingille kasvava haaste.

Tulevaisuuden investointeja mietittäessä on huomioitava matkailupalvelujen rakentamiseen ja ylläpitoon liittyvien investointien erilaiset aikajänteet. Esimerkiksi hiihtokeskusyrittäjät voivat operoida noin vuosikymmenen aikajänteellä, mutta kunnalle alueiden infrastruktuuri on pitkäaikaisempi sijoitus. Siten matkailukohteiden tulevaisuuden näkymiä on hyvä miettiä jo nyt.

Kappaleen lähteenä on käytetty [ilmasto-opasta](#). Teksti on mukailtu kyseistä lähdettä hyödyntäen.

Mahdollisuudet ja riskit

Mahdollisuudet

Edelläkävijyys

Ilmastonmuutoksen hillintä on merkittävä ponnistus myös matkailu- ja tapahtumalojen yrityksille. Investoinnit vaikuttavat yritysten kannattavuuteen, mutta oikein toimien yritykset voivat saada investointien kautta myös merkittävää kilpailuetua ja sitä kautta kaupallista kannattavuutta. Suomi ja Helsinki ovat maailman mittakaavassa ilmastontyön edelläkävijöitä. Kun asiakaskunta etsii yhä kestävämpiä matkakohteita, voi Helsinki olla tässä vahvoilla.

Matkailijavirrat

Ilmaston lämmetessä erityisesti eteläinen Eurooppa muuttuu kesäaikana tuskallisen kuumaksi. EU on [tutkimuksessaan ennustanut](#), että matkailijavirrat kääntyvät yhä enemmän pohjoiseen. Tämä luo Helsingille liiketaloudellisen mahdollisuuden potentiaalisten matkailijamäärien lisääntyessä.

Lämpimämpi ilmasto

Lämpimämpi ilmasto kesällä sekä keväällä ja syksyllä luo otollisemman ympäristön erityisesti ulkona tapahtuvan matkailun kehittämiseen.

- Yhä useampi voi pitää Helsinkiä rantakohteena.
- Merellisen Helsingin kohteet voivat olla yhä pidempään auki.
- Laiva- ja lauttaliikenne voi alkaa aikaisemmin ja jatkua pidempään, kun meren jäätyminen aika lyhenee.
- Kevät aikaistuu ja sitä kautta esimerkiksi ravintoloiden ja kahvikoiden terassit aukeavat aikaisemmin samoin kuin syksyllä niitä voidaan pitää auki pidempään.

Risteilyliikenne

Kansainvälisen risteilyliikenteen kausi pitenee helpompien jääolosuhteiden seurauksena. Tämä on erityisen suosiollista Helsingille ns. liikamatkailun näkökulmasta. Risteilymatkustus aiheuttaa usein kesäsesonkina ruuhkia kaupunkiin ja vaatii runsaasti kausityöntekijöitä. Kun sesonki laajenee, vakiintuvat myös toimintamallit ja työsuhteet.

Riskit

Lentäminen ja laivaliikenne

Matkailu aiheuttaa [jopa 8%](#) maailman hiilidioksidipäästöistä ja tästä suuri osa tulee lentämisestä. Kansainvälisen matkustajan on käytännössä pakko lentää tai tulla laivalla Helsinkiin.

- Jos matkailijoiden suhtautuminen lentämiseen muuttuu kielteiseksi, vaikuttaa se suoraan Helsingin matkailuun ja aiheuttaa merkittävän riskin Helsingin matkailun tulevaisuuden kehitykselle.
- Lentäminen voi muuttua tulevaisuudessa nykyistä merkittävästi kalliimmaksi useiden eri mekanismien kautta. Lentämisen tuet voidaan lopettaa, polttoaineen hinta voi nousta merkittävästi tai lentokoneiden valmistamiseen tarvittavien maametallien tai muiden komponenttien hinnat nousevat. Päästöoikeuksien hinnat voivat nousta merkittävästi.

Helsinkiin saapuvat isot tapahtumat ovat riippuvaisia lentämisestä ja laivaliikenteestä. Logistiikka on merkittävä kuluerä. Jos hinnat nousevat, voi Helsinki syrjäisenä kohteena jäädä kokonaan kansainvälisten kiertueiden ulkopuolelle.

Menetetty talvi

Suomen matkailu on käytännössä aina nojautunut vahvasti talveen. Helsinki on kuitenkin tässä eri asemassa kuin esim. Lappi. Pääkaupunkina ja kaupunkikohteena Helsingin matkailu ei ole ollut erityisen riippuvainen talvituotteista. On kuitenkin hyvä huomata, että Helsinki toimii porttina muuhun Suomeen ja esim. Lapin matkailun tilanne vaikuttaa myös Helsingin matkailuun. Lyhyellä aikavälillä Lappi voi hyötyä ilmastonmuutoksesta talvimatkailun osalta. Alppien talvilomakohteet kärsivät jo nyt merkittävästi lumen puutteesta. Tämä voi koitua Lapin matkailun eduksi ja näin myös välillisesti Helsingin.

Myrskyt

Erityisesti tapahtumasektori on altis myrskyjen vaikutuksille. Jo nyt lisääntyneet tai voimistuneet myrskyt ovat vaikuttaneet yksittäisiin tapahtumiin aiheuttaen merkittäviä taloudellisia tappioita. Tapahtumien rakenteet ovat alttiita voimistuville tuulille ja usein ulkoilmatapahtumiin myytyjen loppujen määrä on suoraan verrannollinen keliin. Arvaamattomuus vs. isot investoinnit voi lopulta johtaa tapahtumatuotantojen vähenemiseen.

Tulvat

Tulvat aiheuttavat riskin Helsingille ja sitä kautta myös matkailulle. Tulvien aiheuttamat infrastruktuuriin kohdistuvat haitat voivat olla kaupunkitasoisesti valtavia. Vaikutukset matkailuun ovat kuitenkin verrattain pieniä niiden hetkellisyyden vuoksi. Hotellit ja muut matkailuun liittyvät rakennukset kuten esim. museot voivat kuitenkin kärsiä merkittäviä tappioita.

Kuivuus

Pitkittyneet kesäiset helleaallot voivat aiheuttaa kuivuutta ja sitä kautta muuttaa erityisesti luontomatkailun ympäristöä. Suomi ja Helsinki ovat tosin eteläiseen Eurooppaan nähden suosiollisessa asemassa ja esimerkiksi veden säännöstelyä ei todennäköisesti kovin herkästi jouduta toteuttamaan.

Muuttuva luonto ja tuholaiset

Ilmastonmuutos muuttaa Helsingin luontoa. Se vaikuttaa matkailutuotteisiin ja siihen, miten niitä toteutetaan. Erilaiset tuholaiset voivat esimerkiksi tuhota kokonaisia metsiä ja sitä kautta paikallisesti tuhota matkailuyritysten toimintaympäristön.

Laajemmat yhteiskunnalliset muutokset

Edellä on nostettu esille yksittäisiä ja melko paikallisia riskejä. On hyvä huomata, että ilmastonmuutos voi horjuttaa koko länsimaista elämäntapaa tavoilla, joita voi olla vaikea edes kuvitella. Ruokatuotanto voi järkkäytyä merkittävästi samoin kuin lääketuotanto. Pakolaisvirrat Eurooppaan voivat muuttua hallitsemattomiksi. Vedensaanti voi aiheuttaa merkittäviä yhteiskunnallisia häiriöitä. Jos ja luultavasti kun näitä isoja häiriöitä syntyy tulevaisuudessa, on matkailu asia, joka kärsii ensimmäisten joukossa. Lopulta matkailu on hyvin harvoin täysin välttämätöntä.

Kuva: Jussi Hellsten

Mahdolliset toimenpiteet

Tässä kappaleessa on kuvattu mahdollisia toimenpiteitä ilmastonmuutokseen varautumiseksi.

1. Tulvariskien hallinta ja rakennuskanta:
 - Suunnitellaan ja rakennetaan uudet matkailukohteet ja infrastruktuuri alueille, joilla tulvariski on vähäisempi.
 - Vahvistetaan matkailuun liittyviä rakennuksia ja -palveluita kestävämmän voimakkaat tuulet, myrskyt ja rankkasateet.
2. Helteisiin varautuminen:
 - Huolehditaan erityisesti majoituskiinteistöissä riittävästä viilennyksestä ja/tai aurinkosuojauksesta ja että matkakohteissa on riittävästi mahdollisuuksia hakeutua varjoon ja esimerkiksi opastetuilla kävelyretkillä on varattu aurinkovarjoja matkailijoille.
 - Koulutetaan matkailutoimijoita ennaltaehkäisemään helteistä johtuvia terveysvaikutuksia, kuten lämpöhalvaus, kuivuminen.
 - Varmistetaan, että turistikohdeissa on vesipisteitä juomapullon täyttämistä varten.
3. Ilmastoan sopeutuvien matkailupalveluiden kehittäminen:
 - Kehitetään matkailuaktiviteetteja, jotka eivät ole riippuvaisia säästä, kuten kulttuurikohteita tai ruokatuotteita. Edistetään sisätiloissa tapahtuvia matkailuelämyksiä, kuten museot, teatterit ja ostoskeskukset.
 - Kehitetään uusia luontomatkailuun liittyviä reittejä ja kohteita, jotka ovat vähemmän alttiita ilmastonmuutoksen vaikutuksille tai jotka säilyvät kiinnostavina muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa.
4. Sään ennakoimattomuuden hallinta:
 - Käytetään kehittyneitä sääennusteita ja varoitusjärjestelmiä matkailijoiden ja yritysten informoimiseksi äärimmäisistä sääolosuhteista.
 - Kehitetään ja harjoitellaan hätä- ja evakuoitusuunnitelmia matkailualan toimijoiden kanssa.
 - Kannustetaan matkailualan toimijoita ottamaan käyttöön joustavia varaus- ja peruutuskäytäntöjä, jotka huomioivat sään ennakoimattomuuden.
 - Varautuminen sään aiheuttamiin erikoistilanteisiin, esimerkiksi liukkauteen talvikaudella tiedottamalla.
5. Tiedotus ja koulutus:
 - Tarjotaan matkailijoille ajantasaista tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja sopeutumistoimista Helsingissä.
 - Järjestetään koulutuksia matkailualan toimijoille ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja sopeutumistoimista.
 - Luodaan foorumeita, joissa matkailualan toimijat voivat jakaa kokemuksia ja parhaita käytäntöjä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.
6. Kotimaan matkailu ja lähimarkkinat:
 - Vähennetään lento- ja laivaliikenteestä aiheutuvia riskejä (matkailijoiden selkeä väheneminen) panostamalla yhä enemmän kotimaanmatkailuun tai lähialuematkailuun.
7. Kasvavat matkailijamäärät:
 - Valmistaudutaan mahdollisuuteen, että matkailijamäärät kasvavat merkittävästi. Toteutetaan liikamatkailun torjuntaan liittyvä toimintasuunnitelma.

Johtopäätökset

Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ei ole Helsingin matkailussa varauduttu riittävästi. Toiminta keskittyy tällä hetkellä pandemiasta ja Ukrainan sodasta aiheutuneiden haasteiden selättämiseen. Lisäksi taantuma ja korkojen nousu vaikuttavat merkittävästi alaan. Samalla voidaan kuitenkin todeta, että matkailu ja tapahtumayritykset ovat kiitettävällä tavalla lähteneet hillitsemään ilmastonmuutosta omilla toimenpiteillään ja kaupungin ilmastotiekarttaa toteuttamalla.

Lähes 90 prosenttia Helsingin hotellikannasta on sertifioitu. Lentoasema on sertifioitu ja hiilineutraali. Top 10 nähtävyyksistä 8 on sertifioitu. Noin 70 yritystä on saanut Sustainable Travel Finland -merkin. Suunta kestävä matkailun edistämiseksi on siis oikea. Seuraavaksi otetaan askel ilmastonmuutokseen varautumiseen.

Osaksi matkailun ilmastotiekarttaa tarvitaan laajempi ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen toimenpidesuunnitelma. Suunnitelman laatiminen vaatii tarkempaa skenaariotyötä ilmastonmuutoksen vaikutuksista Helsingin matkailulle. Osana toimenpidesuunnitelman toteutusta matkailuyritysten osaamista ja valmiuksia ilmastonmuutokseen varautumisessa ja sopeutumisessa tulee parantaa.

Helsingissä 17.5.2024

Työryhmän jäsenet

Matkailu ja kohdepalvelut -yksikkö

Erytyissuunnittelija Jukka Punamäki

Matkailupäällikkö Nina Vesterinen

Ilmastoyksikkö

Tiimipäällikkö Johanna af Hällström

Ympäristöasioiden hallinta

Ympäristötaloussuunnittelija Pirita Kuikka

Helsinki

Helsingin kaupunki
Business Helsinki
Matkailu ja kohdepalvelut
-yksikkö

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641

www.hel.fi